

կը զրգռէ բայց անկից կը սպաննուի »
դէպքը որ մեզ կը հետաքրքրէ, հետեւեալ
բառերով կ'արտայայտէ. —

«Ὁς ἀκμάσας καὶ εἰς ἄμικταν ἀρετῆς τὸν
« Ἀρῆ προκαλεσάμενος ἀνῆρέσθῃ οὗτος
« κατὰ πρόνοιαν θεῶν εἰς δμῶνυμον ὅρος
« μετεμορφώθῃ. »

Հայկական աւանդութեան համաձայն
Արտաւազդ փակուած է Մասեաց լեռնե-
րուն մէջ: Իսկ Միհրը կրնայ մեր պատ-
մութեան Մհերը եղած ըլլալ որ Վասպու-
րականի ժայռերուն մէջ փակուած է Տոս-
պի « ագռաւաքար » ըսուած տեղը: Մհերի
դուռը կը գտնուի Վանայ կողմերը:

Արայ Գեղեցիկը համաստեղութեան մէջ
ալ սեփական աստղ մ'ունի, իսկ հայոց
հին ամիսներէն մէկը իրեն նուիրուած ըլ-
լալով կը կոչուէր « Արաց »: Ինչպէս որ
Հռովմայեցիք Յուլիոս ու Օգոստոս ամիս-
ները նուիրեցին Կեսարին ու Օգոստոսին
յիշատակներուն:

Հայ ու օտար հեղինակներն ու աւան-
դութիւնները քննելէ վերջ, բացայայտ-
րէն կրնանք ընդունիլ Արայ Գեղեցիկի
գոյութիւնը, որ եղած էր Հերոս թագաւոր
մը կամ քաջութեան աստուած մը: Ունէր
իր աստուածազգի շնիկները որոնք նա-
խապէս կը կոչուէին « Յարալէզ » = յար-
լզող, ու երբ Արայի մահէն վերջ անոր
վէրքերը լգեցին՝ ստացան « Արալէզ » ա-
նունը:

Արայ Գեղեցիկ զոհ գնաց իր հայրե-
նեաց պատուոյն ու անկախութեան համար՝
մերժելով զօրաւոր օտար թագուհիի մը
անպատուաբեր առաջարկները: Եթէ Արայ
Գեղեցիկը լոկ գոյութիւն ունեցող հերոս
մը նկատենք՝ իր կողակիցը եղած կ'ըլլայ
Նուարդ իշխանուհին, իսկ եթէ զինքը աս-
տուած մ'ընդունինք, իր սիրուհին ու
կինն եղած էր Հայաստանի Աստղիկ զի-
ցուհին:

Նիկոսիա

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՏԵԱՆ

ԽՈՐԱՆԻԿ

Գիւղի ճամբուս մենութեան մէջ տխրագին
Յիսուս մը մերկ տեսայ գամուած կոշտ փայտին.
Յանկարծ բուրեան լոյսի կաթիլ մը դեղին
խաչեցեալին աչքերէն վար սահեցաւ:

Եւ ուրիշ մ'ալ բերերուն տակը շողաց

Եւ անոր մէջ տիեզերքն էր ամփոփուած,

Եւ անոր մէջ Աստուծոյ ցան էր գրուած

Ան ալ ինկաւ հողին վըրայ փըշանուտ:

Ո՛վ գիտէ թէ քանի՜ երկար տարիներ

Արտասուած էր այսպէս մինակ ու լռին.

Քանի՜ անգամ հառաչանքով եկուորին

Սիրտն էր բացած երանութեան գարունին:

Չայն բարեպաշտ ձեռք մը կարծես գամեց հոն,

Որ մերկ ըլլար յաւերժ տանջուած մարդերուն

Ու գիտնայինք մրրիկին մէջ մեր հոգւոյն

Թէ մեզ համար կայ լուռ Աստուած մ'արտասուող:

Հ. ՎԱՋԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԻԱՅԻԻ ԱՌԵՏԱՐԱՆԸ

Թուական « Ի թիւ հայոց հարիւրուրից, և երկուսուսն սկիսեալ երից » = 1387

Ա. ԹՈՒՂԹԲ. — Երեք հարիւր երե-
սուն (330):

Ծաւօր. — Ըստ կատարուած թուա-
գրութեան էջ 50-էն կրկնուած է մինչեւ
էջ 70: Այսպիսով ուրեմն թուղթերուն
ընդհանուր թիւը կ'ըլլայ 350 (Երեք հա-
րիւր յիսուն): Էջերն ու թուահամարները
նշանակած ենք ըստ կատարուած թուա-
գրութեան:

Բ. ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ. — $13\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2}$ հա-
րիւրորդամեղր:

Գ. ԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Երկսիւնակ: Ամէն
մէկ սիւնակի լայնքն ու երկայնքը՝ 3×9 :

Դ. ՏՈՂԵՐ. — Իւրաքանչիւր սիւնակն
ունի 21 տող:

Ե. ՆԻԻԹ. — Նուրբ և սպիտակ ընտիր
մագաղաթ:

Զ. ԿԱԶՄ. — Տախտակակող, կաշե-
ծածկ և ապա պատուած ոսկեայ թիթե-
ղով, իսկ մէջքը ամբողջութեամբ ոսկեհիւս
շղթայ: Բացուելու կողմը ոսկեայ կափա-
րիչ: Չախակողմին վրայ անարուեստօրէն
փորագրուած է Յիսուսի խաչելութիւնը:
Խաչը Գողգոթայի վրայ, վարը գանկ և
բազկոսկրներ: Խաչին ձախակողմը կանգ-
նած է Ս. Աստուածածին, իսկ աջակողմը՝
Ս. Յովհաննէս: Խաչին գլխավերը՝ « ԹԳՐ
ՀՐՑ » մակագրութիւն: Աջին՝ արեւ, ձա-
խին՝ լուսին:

Կազմի աջ կողքի ոսկեայ թիթեղին վրայ
նոյն արուեստով փորագրուած են Յով-
հաննէս Որոտնեցիի և Գրիգոր Տաթե-
ւացիի նկարները: Երկուքն ալ կանգնած
են կամարներու տակ պատարագչի արքե-
պիսկոպոսական հանդերձներով զգեստա-
ւորեալ: Երկուքն ալ ձախ ձեռքերուն
բռնած են աւետարան, իսկ աջ ձեռքերը
բիւշ մը բարձր՝ խաչակնքելու դիրքով:
Որոտնեցիի գլուխը լուսապսակ է, իսկ Տա-

թեւացին սրածայր գլխարկ մ'ունի, որ
կը նմանի և՛ եպիսկոպոսական թագի և՛
վեղարի, դարձեալ լուսապսակ: Որոտնեցիի
մօրուքը սպիտակ է, իսկ Տաթեւացիինը՝ սեւ:
Նկարներուն վերը գրուած է հետեւեալը.

« Սր. Յօհաննէս Որոտնեցի » « Սր. Գրիգոր
Թաթեւացի »:

Բացուելու կողմի ոսկեայ կափարիչ —
պահպանակը զարդարուած է Քրիստոսի
դաստառակի պատկերով, որուն աջ ու
ձախ կողմէն բռնած են երկու թեւատա-
րած հրեշտակներ: Կափարիչին վրայ կայ
հետեւեալ մակագրութիւնը — « Դաստա-
րակն է Քրիստոսի »: Կազմի կափարիչի
ոսկեշղթայ կապերէն մէկը կայ (վերին),
իսկ միւսը (վարին) կտրուած է:

Է. ՊԱՀՊԱՆԱԿ. — Չունի:

Ը. ՀԱՆԳԱՄԱՆԲ. — Պահուած է շատ
լաւ և խնամքով: Իրր մասունք և սրբու-
թիւն գրեթէ միշտ անձեռնմխելի մնացեր է:

Թ. ԳԻՐ. — Պարզ, սիրուն և վարժ
ձեռքի բոլորգիր: Նոր տողերուն գլխա-
տառերը գրուած են ոսկեգոյն երկաթա-
գրերով:

Ժ. ԹԱՆԱԲ. — Սեւ: Աւետարաններուն
ցանկերը (չորս տեղ) գրուած են կարմիր
թանաքով, իսկ համարարաւորները՝ կա-
պոյտ թանաքով: Էջ 20բ, 87բ, 146բ,
237բ (աւետարաններու սկզբի էջերը)
գրուած են ոսկեգոյն թանաքով:

ԺԱ. ԶԱՐԴԱԳՐԵՐ, ՆԿԱՐՆԵՐ, ԽՈՐԱՆԱ-
ԶԱՐԵՐ, ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԵՐ ԵՒՆ. — Խո-
րանագարդերը սկիզբէն՝ 12 հատ, այս-
պէս. էջ 5բ, 6ա, 7բ, 8ա, 9բ, (երկսիւն
խորան) 10ա, 11բ, (երկսիւն խորան) 12ա,
13բ, և 14ա (երեքն ալ երկսիւն խորան-
ներ):

Մատթէոս աւետարանիչ էջ՝ 19բ, դի-
մացը խորանագարդ: Մարկոս աւետարա-